Ч. 140 (12.796). Львів, пятниця 26. червня 1931. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ощадности і „кресова місія“.

Львів, 24. червня 1931.

Коли офіціяльно оголошено, що рада міністрів рішила у Варшаві первісний 3-міліярдовий бюджет, передбачений на рік 1931/32, ухвалений потім у висоті 2 міліярди 850 міліонів зол., зменшити у позиції видатків до суми 2 міліярди 450 міліонів зол. — усі прийняли цю вістку з вдоволенням. Кажемо „всі“, розуміючи під цим тих, які завжди виступали у Польщі проти переладовування державного бюджету видатками, на які треба чейже шукати гроші в першу чергу у податника (торговельний білянс, закордонні капітали у формі банкових вкладів та позичок, каплив грошей з чужинецького туристичного руху і т. д. — всі ці позиції не грають у фінансах Польщі майже ніякої позитивної ролі), виступаючи одночасно проти двох тез державної господарки: 1) виелімінувати зовсім аргумент „престіжу“ з бюджетових обрахунків і 2) не підпорядкувати цілого суспільно-економічного життя „казьонній“ адміністрації чи односторонній контролі. Перша теза була підставою політики, знаної популярно під назвою „радісної“ творчости, другу охрестили іменем „етатизму“. Знаємо, що укр. парлямент. представники виступали завсіди дуже рішучо й послідовно проти всіх видатків, не диктованих потребами платника-податника, — яким на наших землях є передусім виснажений хлібороб, — лише „вищими“ цілями чи-то невловимого престіжу чи амбіції бути єдиним і власником і регулятором і адміністратором усіх буквально ділянок життя (не лише господарського!) у державі.

Так довго слова обєктивної і ділової критики були горохом об стіну, який щонайвище був призирливо характеризований як „противдержавна злоба“, аж поки дійсність не казала самим польським міністрам фінансів запротестувати проти широких жестів і відмовитися від „етатистичних“ амбіцій. Замісць гасла „радісної творчости“ запанувало гасло „ощадности“.

І посипались проекти ощадностей. Деякі з них зреалізовано в електричному темпі (редукція 15 проц. урядничих платень) інші все ще залишаються проектами, то лянсованими то заперечуваними, та завзято пресою дебатованими. До таких проектів належить м. ін. редукція ріжних державних установ на „окраїнних“ землях разом з редукцією зайвого урядничого апарату.

І знову населення — ціле населення, без ріжниці національности, кляс і станів, — прийняло цю вістку з полекшою. Відомою є річю, що бюджет Польщі є перш за все страшенно обтяжений видатками на армію (вони рівняються ок. одному міліярдові зол. річно!), та зараз за другому місці — на державну адміністрацію (бюрократію і поліцію). Коли першу позицію нинішні правителі проголошують ненарушеним „табу“, то — цілком льогічно і природно — насувається потреба піддати ревізії штучно створений і ще штучніше впродовж літ розбудований адміністраційно-бюрократичний польський апарат, який ані не відповідає інтересам населення, які потапають у морі бюрократичного чорнила, ані реальним можливостям державної скарбниці. Здавалось би, що тут знову спеціяльні національні мотиви ні-при-чім і що ними не можна орудувати ані „за“ ані „проти“. Адже і поляки і українці і жиди чи інші „меншости“, всі однозгідно признають, що істнує хаос у державній адміністраційній господарці передовсім і головно завдяки переладуванню її безлічю установ, які мають однакові чи подібні компетенції, взаїмно собі перешкаджають, з яких кожна веде окрему власну „політику“, та які утримують великанський апарат людей, що моглиб зайнятися далеко продуктивнішою роботою і не бути тягарем державі і населенню.

Зокрема всім відомо, що зменшення інституцій, істнуючих з вини фальшивого адміністративного поділу польської держави і з вини фальшивої засадничої бюрократичної схеми, — не має ще нічого спільного з питанням адміністративної 1) децентралізації і 2) автономізації (самоврядування). Адже при меншій скількості установ і посад і провінціональних достойників може однаково добре (себто однаково погано) функціонувати надалі і нинішній централізм і політично-адміністраційний „етатизм“, проти якого — мимоходом кажучи — ми, очевидно, боролися і будемо боротися. Надмір державних установ і надмір державних урядовців, це — як сказано — болячка „екстра“ сама для себе, яку прикро відчуває не лише українське населення, але і польське і сама польська держава Тому здавалось би, що проект редукції урядів зустріне загальну прихильну оцінку.

Алеж ні! Як на сміх вилізло і тут якесь „престіжове“ шило з мішка. Читаємо, що начальна рада ББ трьох східно-галицьких воєвідств прийняла на онодішньому засіданні у Львові, під головуванням сен. Левенгерца, резолюцію, що — мовляв — „ з уваги на загально-державний і національний інтерес південно-східні воєвідства повинні бути вилучені з редукції державних урядів, які переводить центральний уряд з мотивів ощадности“.

Який-же це „загально-державний і національний інтерес“ каже пп. Левенгерцам і Стронським протестувати? Виясняє це одна польська львівська газета: „Державна адміністрація на „кресах“ виконує одну спеціяльну (?! — Ред.) ролю... Це майже піонірська (?! — Ред.) роля, яка не має анальогії у корінних провінціях держави... Не вільно ощаджувати на місії (?! — Ред.), яку урядовець-поляк на „кресах“ має виконати...“.

Так і треба ясно казати: всі ці безчисленні старостинські референти, шкільні інспектори, акцизники й податники — не мають нічого спільного зі своїм бюром і своїми псевдо-урядовими функціями. Це „піоніри“, „місіонарі“ та „спеціяльні висланники“. І вони мусять істнувати — хоч вони не потрібні ані населенню, ані даним ресортам, ані державній касі. Вони потрібні анонімовим „вищим національним інтересам“...

Бідне те гасло „ощадности“, коли його реалізують під кутом таких критерій.

Українці в Манджурії

ПЯТИЛІТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРАЦІ В ХАРБІНІ.

(14. VI. 1926 р. — 14. VII. 1931 р.)

Коли в першій половині 1926 р. виявилось остаточно, що істнуючі в м. Харбіні українські організації докінчують своє животіння, кільком одиницям, що бачили та розуміли цю катастрофу й душею боліли за все те наше далекосхідне безголовя, пройшло на думку зробити останню, рішучу спробу та зареагувати утворенням такої дисциплінованої і свідомої своїх завдань організації, котра не тільки не далаб погаснути громадському життю, але навпаки: працюючи, розвиваючись, вирятувалаб національну честь українства.

Так і сталось. У дні 14. липня 1926 р. сімох однодумців: Паславський І., Барилович Р., Кушніренко В., Тоцький Г., Богдан Ф., Пономаренко Д., Козловський М. утворили Т-во „Січ“, що, кермуючись відповідним устроєм і ясно окресленими ідеалами, розпочало культурно-освітню працю та довело її із значним успіхом до кінця 1928 р., коли виявилась потреба іншої форми організаційної діяльности.

Під кінець 1928 р. „Січ“ переіменувалась у Т-во „Просвіта“, котре в половині 1930 р. стало філією Головного Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Підсумовуючи пятилітню працю, можна заявити, що не зважаючи на масу перешкод з правного, морального й матеріяльного боку, невеличкий гурток людей зробив чимало як у культурному напрямі, так і в інших

Знайомому з харбінськими умовинами праці не треба доказувати, скільки сил та впертої праці прийшлось витратити, щоб Т-во жило та розвивалось. Трудноці були та є величезні: 1) етноґрафічна українська маса Манджурії (в кількости 50.000 населення є несвідома, байдужа, інертна, здеморалізована, неприхильна всякій організованій праці, що розходиться з її матеріяльними інтересами; 2) неприхильне відношення ріжних ґруп українського громадянства, що не бажає рахуватися з новими умовинами національно-громадського життя, а йде вперто старими довоєнними шляхами, культивуючи в дійсности малоросійщину; 3) безправність української іміґрації, зданої на ласку ріжних влад; 4) суцільний ворожий московський фронт, від найчорніших до найчервоніших, включаючи сюди й осоружну катеґорію „тоже-малороссоф“. А вжеж таки Т-во перебороло не одні труднощі, живе та надіється на краще завтра.

За пять років істнування Т-во виконало отсе: Загальних Зборів відбулось 18, засідань Ради 70, в Т-ві за весь час було 147 членів, за минулий рік було членів 38, з них у минулому році належало до православного віроісповідання 35, до греко-католицького 3. По освіті члени ділились так: із самоосвітою 1, з початковою освітою 2, з незакінченою середньою освітою 6, із закінченою середньою освітою 12, з неза-

кінченою вищою освітою 9, із закінченою вищою 8. Усіх збірок за весь час відбулося 144. Національних і культурних свят відбулося 18. З того: проголошення незалежности та соборности України 5, проголошення незалежности Західної України 1, свят у честь Тараса Шевченка 5, Івана Франка 1, Ольги Кобилянської (ювилей) 1, Свято Матері 2, 60-ліття „Просвіти" 1, свято Освітнього Конґресу 1, річне свято „Просвіти 1. Улаштовано вистав 8.

Національні й культурні свята улаштовувались у великій салі IMCA по змозі урочисто та добре виконаною програмою. Деякі з них топереджали богослуження, молебні чи панахиди, а також статті в пресі анґлійській, російській та навіть китайській.

Рефератів і відчитів на ріжнородні теми відбулось усіх 108. Виголосили їх 17 осіб. Курси українознавства (українська мова, література, історія та ґеографія) відбулися у трьох групах.

Т-во завело власну книгозбірню. Завдяки матірній „Просвіті" у Львові книгозбірня Т-ва здійснена (щойно в другій половині 1930 р.). На книжковий фонд склались закуплені книжки від книгарні „Т-ва „Просвіта" у Львові, подаровані нею, а також пп. Дудками, Янушевичем, харбінськими приватними особами, а також українськими гуртками. Сьогодня книгозбірня нараховує понад 500 назв, вартости 300 ам. дол. Ґазет і журналів ріжних назв отримує Т-во 15.

Т-во збирає у себе україніка. Статтей і брошур про українські справи в російській, анґлійській і китайській пресі зібрано біля 2.000 шт.

Драматичний гурток відбув репетицій 28, а поставив 8 вистав.

Жіночий гурток (від 1929 р.) має членів 7. Зібрань відбув 4, рефератів дав 2.

Відділ „Просвіти" в м. Ханькоу мав членів тільки 4. Товариських зібрань відбув 10. З виїздом членів зліквідувався в цьому році.

Всіх прибутків-витратків мала філія „Просвіти поверх 1000 ам. дол.

Сьогодня „Просвіта" гуртує націоналістів, гетьманців, уенерівців та безпартійних, але в Т-ві нема ніяких партійних непорозумінь. Навпаки: акції деяких еміграційних осередків, коли йшло про добро й честь української нації, підтримувались нерідко і прихильниками іншого політичного напрямку. Щодо внутрішнього життя Т-ва, то за весь час не було випадку боротьби, гризні і т. п., бо все находилася спільна мова.

Головною матеріяльною основою Т-ва — це членські внески, як на теперішні часи — дуже високі (6 і 3 ам. дол. на рік).

Поза „Просвітою" члени пропагують національну ідею поміж чужинцями. За останні роки надруковано багато статтей на українські теми в російській, англійській, німецькій та китайській пресі. Установлено дружні взаємовідносини з грузинами та сибіряками. Взагалі кожна акція, наскільки є до цього спроможність, використовується для добра української справи.

Правда, Т-во не має змоги розвинутись так, щоб ця праця відповідала й кількости манджурських українців. Але це понад сили харбінських просвітян перебороти голими руками тверді скали сумної дійсности.

Найбільшою драмою українського життя в Китаю є те, що молодь українського походження, за винятком одиниць, винародовилась і заповнює собою чужі, ворожі табори. Маємо масу яничарів енків, полишених у спадщині старим громадянством, що навіть не подбало про збереження душі своїх дітей. Тож найбільшою журбою харбінської „Просвіти" є молодь. А тому біжучий рік та дальші йтимуть під гаслом: „Боротьба за душу молодого покоління".

Дня 14-го липня 1931 р. мине пять років від дня заложення Т-ва. Харбінська „Просвіта" постановила відсвяткувати цей перший свій ювилей освітнім святом (зголошено 8 рефератів) та урочистим богослуженням і зібранням у салі IMCA, на котрому будуть виголошені звідомлення з пятилітньої праці, привіти представників українських та дружніх організацій, а також відбудеться концертова частина. Повідомляючи про це українське громадянство на рідній землі, Рада філії Т-ва „Просвіта" в м. Харбіні прохає всяке листування та привіти надсилати на адресу: **Ukrainian Association „Prosvita", P. O. Box 25. Harbin — China.**

—o—

XV. Міжнародній Хліборобський Конґрес в Празі.

1.000 делеґатів. — Участь українців. — Реферати й резолюції.

XV. Міжнародній Хліборобський Конґрес у Празі відбувся в днях 5—8 червня ц. р. при небувалій досі участи делеґатів з усіх країн світу, за виїмком Радянського Союзу. На конґресі було заступлених 31 держав та 35 ріжних народів. Чужинецьких делеґатів було поверх 600, около 400 делеґатів було з ЧСР, отже разом всіх делеґатів було поверх 1000. Деякі делеґації визначалися своїм великим числом, як нпр. француська делеґація мала 128 членів, німецька 48, югославянська 37, польська 94.

Українська делеґація була представлена делеґатами з краю та ЧСР. В склад української делеґації входили: проф. Бородаєвський (Подебради), інж. Галька (Прага), проф. Гриненко (Міжнародній Хліборобський Інститут, Рим), доц. Доманицький (Подебради), п. Дучимінська-Нікевичева (Союз Українок, Львів), ректор проф. Іваницький (УГА, Подебради), пос. Луцький, (РСУК, Львів), проф. Мицюк (Прага), інж. д-р Холевчук („Сільський Господар", Львів), інж. Е. Храпливий („Сільський Господар", Львів), проф. Шереметинський (Подебради), інж. Яремин (Прага), разом 12 осіб. Хоч наша делеґація була в порівнанню з іншими делеґаціями нечисленною, то всеж таки делеґати засідали в усіх секціях конґресу та були докладно інформовані з ходу всіх нарад і дискусій, забираючи часто до порушуваних тем голос.

Конґрес відкрито дня 5. червня ц. р. рано в великій салі чеського парляменту. На відкриття явився особисто президент Масарик та майже цілий уряд зі своїм премієром Удржалем і міністрами: Бенешом і Брадачом. Конґрес відкрив голова Міжнародньої Хліборобської Комісії маркіз *Де Вогюе* та повитав президента держави, всіх делеґатів, а зокрема представника Союзу Народів п. Бомон, президію Міжнародного Хліборобського Інституту в Римі, яку заступав заст. президента Люї Доп, представника Міжнародного Уряду Праці п. Маттеі, бувш. президента Австрії Гайніша і т. д.

Конґрес почав вступним рефератом проф. інж. д-р В. *Брдлік*, голова Орґанізаційного Комітету Конґресу та один з заст. президентів Міжнародньої Хліборобської Комісії. Він підкреслив, що світова хліборобська кріза мусіла викликати у хліборобів тимбільше охоти до співпраці і ор-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 26. ЧЕРВНЯ 1931.

МАКСИМ БРИЛИНСЬКИЙ. 3)

Обовязок.

Визирнув цікаво іззa ліса місяць.

Один з тих, що ходили на стежу, спав, два тупцювали. Над ранком похолоднiло.

Вістун трутив мене в рамя.

— Що такого?

— Не спите?... Я зле зробив. Треба було вислати до курінного мельдунок, де ми є і що хочемо зробити... Там будуть неспокійні...

— Тепер вже запізно. Треба чекати до рана.

Минали години. Пішла стежа другий раз. Ми всі повставали, закидали кріси й скидали їх з плечей, нервово обертали ручними гранатами, деякі позіхали, але зараз-же переривали, бо бачили, що їм не хочеться позіхати. Інші докурювали папіроску. Тільки вістун стояв за деревом як статуя і слухав.

„Готов"!

Тихенько як мари посунули ми вперід. Йшли ровом, один за другим. Перед нами чути було короткий, тихий свист. Один зі стежі чекав на нас. З ворожої стійки один лежав на землі, а другий сидів на пеньку. Мабуть оба куняють.

Коротка нарада вістуна з одним стрільцем. Вони мають знищити стійку. Ми полягали і заціпеніли.

Нагло здушений оклик, якась шамотня і тихо...

Обережно посунулися ми. Є наші. На землі дві темні постаті. Ті оба пішли знову вперед. За хвилинку ми за ними. Хата на кільканацять кроків перед нами. Нечути ніодного звуку. Двох стануло під вікнами, один сторожив хату зізаду, а пятьох війшло до середини. У хаті душне, сперте повітря. В куті так, що з надвору не було видно, мигтить налів скручена, нафтова лямпка.

Чути було лиш тяжкі віддихи сплячих. Коло дверей стояли оперті рядом кріси. Тихенько зібрали і винесли на двір. Позабирали ручні гранати. В другій кімнаті господарі, таксамо два інші з нашої стежі...

Стягнули тих з надвору. На кожну кімнату було по чотирьох наших.

Грімка команда:

— Встань!

Метушня, оклики переляку.

— Руки в гору!

Видко було вгорі тремтючі руки, бліді лиця, викривлені смертельним жахом. Трьох сторожить з крісами, готовими до стрілу, четвертий шукає зброї. Підійщов гуцулик до якогось здоровенного дідугана. Мигнули сильні кулаки і звалилися на молодого стрільчика. Впав. Рівночасно метушня між полоненими і стріл. Дідуган упав. Полонені станули знову слухняно з піднесеними руками. Коротка хвилина напруження. Вдарений піднісся, наложив шапку, переступив вбитого і докінчив роботу.

Все те зробилося протягом кількох хвилин. Тринацять полонених з командантом хорунжим. Повязали, чим попало. Шукали далі! В сінях стояв кулемет. Гурра!

Виладували кріси і поначіпляли трьом полоненим через плечі. Найсильнішому казали нести кулемет...

А тепер хутко назад. Гуцулик пішов вперед, чотирьох по боках, решта позаду. Коротка загроза: за підозрілий рух, або спробу втечі, кулька в лоб! Вістун останній щораз оглядається. Не видно нікого. Той, що ніс кулемет стогне. Ладуємо його другому на плечі. Проситься — „мовчати"!

Доходимо до наших дерев. Відітхнули легше, але кроку не звільняємо і полонених підганяємо. Тих, що несуть кулемет, треба що хвилини зміняти. Тягар.

Так нам легко і весело на душі, що якби не те, що ми не перейшли ще й половини дороги, то гукнули би з цілого горла. Але треба поспішати, бо стає чимраз ясніше.

„Стій! Лягай"!

Нам на стрічу хтось іде. Два, чотирьох людей... Можна витримати. Напружує зір гуцулик. Тамті станули. Відривається чголом один. йому на зустріч іде гуцул...

„Наші"! — кричить.

Зійшлися. Командант стежі голоситься у вістуна. Вислали їх за нами, бо в курінi були неспокійні. Цікаво оглядають полонених, кулемет. Йдемо вже гостинцем. Полонені чвірками. Вже цілком ясно. Доходимо до села. Минаємо нашу заставу. Перед селом стрічаємо дижурного старшину. Вістун здає звіт. Старшина не говорить нічого, лиш сильно стискає йому руку. Передаємо полонених, кріси і кулемет в другі руки.

— Може здати звіт панові поручникові? — питає вістун, якого здивувало, що в такому моменті курінний не був на дворі, а у вікнах його кімнати не було світла...

— Пізніше, тепер не можна — якось нежно відповів старшина.

Вістун глянув допитливо, а коли не дістав пояснення, віддав честь, обернувся на залятку і пішов з нами на добре заслужений відпочинок.

Я спав до пізного полудня. І аж тоді довідався про новину у нас...

Я від недавна знав нашого курінного команданта, бо він прийшов щойно до куріня. Заходив декілька разів до нього. Молода людина, наскрізь військова вдача, обожаний цілим курінем для великої особистої відваги, справедливости та дбайливости за людей. Мав у вищій команді славу дуже доброго старшини, якому можна було поручити кожне військове діло.

Я завважив у ньому від кількох днів зміну. Можна було добачити в ньому деяку розсіяність, деяке занедбання у виконуванні обовязків, стрільці відчували брак дотеперішнього, сердечного відношення поза службою. Щось було не теє...

А вже цього ми не могли ніяк зрозуміти, аби він не вийшов напроти стежі, яка так довго не вертала. Він, який мусів все знати, не поцікавився питанням, що сталося зі стежою, чому про неї, від більше як дванацять годин, нема ніякої вістки?

(Продовження буде.)

—o—

...не тільки в рамцях поодиноких держав ...але також у міжнародньому масшта... ...кажав, що цей момент треба викори... ...організування міжнародього хлібо... ...світу, на те, щоби він міг як організо... ...щина нести користь одиницям і цілому ... Потім підкреслив, що серед еволюцій... ...еволюційних явищ в розвитку людства, ...ажиється фільософія хлібороба, а ...вияве хліборобство стало тепер тим ..., яке рівноважить реформаторські по... ...в соціальній і економічній ділянці.

...цього промовляв маркіз *Де Вогюе*, ...вив про реальні досягнення міжнарод... ...робських організацій, як Комісія для ...господаркою Европи або Міжнародній ...Банк, які виказують, що в своїй ...хліборобство цілого світу протиста... ...ському розгардіяшові свою волю, ...та віру у власні сили, чого треба ...усіх народів.

...витак Конгрес в імени уряду прем'єр ...що в довшій промові підкреслив ра..., що має можливість в себе го... ...зазначуючи, що ЧСР у себе пе... ...ганізацію хліборобів та хліборобського ..., а гостиною отсього Конгресу хо... ...співпрацювати на міжнароднім ...хліборобами цілого світу.

...науковий реферат на пленумі виго... д-р Е. *Ляур* (Швайцарія) про *ситу...* *...хліборобстві*. Він ствердив, що ...проц. всього людства займається ..., а тому завданням цілого людства ...на ці небезпечні прояви у хлі... ...зайшли в останніх роках. Щоб ...ого положення, треба піти двома ..., а саме: збільшити консумцію переза... ...ших плодів сільського господар... ...широким масам, які сьогодня ...лодують, а друге через відповідне ...організації міжнародньої торговлі.

...реферат виголосив *Жіль Ґотіє* ...говорив про співпрацю Міжна... ...робської Комісії зі Союзом Народів, ...Хліборобським Інститутом та Між... ...Праці у звязку з господарською ...реферат ствердив, що міжна... ...ська кріза застала хліборобський ... Основана в 1889 р. Міжна... ...бська Комісія на першому Міжна... ...робському Конгресі має най... ...форму організації, однак в останніх ...раз більше осередком зацікавлен... ...ського світу, бо вона одна перевела ...робіт, які реально допомогли ...ї роботи робила вона, очевидно, на ...установами міжнароднього ха... ...оснований в 1905 р. Міжнародній ...Інститут в Римі, який складаєть... ...ників держав усього світу та деле... ...установ, дає можливість доклад... ...праці хліборобства, а тимса... ...для боротьби з крізою. Союз На... ...Міжнародній Уряд Праці, основані пі..., ...раз більше присвячують свою ...питанням, бачучи, що аґрарний ...раз більше тим чинником, який ...ську крізу зробити менше...

Слідуючий реферат виголосив в німецькій мові міністр *д-р Гермес* (Німеччина), який говорив про *співпрацю хліборобського світу над поборенням хліборобської крізи*. Звернув увагу на хліборобську кооперацію, добровільні хліборобські організації та про працю, яку в тім напрямку досі міжнародне хліборобство виконало. Зокрема присвятив багато місця міжнародним торговельним умовинам. По нім говорив *К. Фудаковскі* (Польща) про співпрацю 8-ми держав східньої Европи у т. зв. „Хліборобській Антанті" та про висліди їх праць. На закінчення виголосив проф. *Брдлік* реферат про ролю ЧСР, як аграрно-індустріяльної держави в поборюванню хліборобської крізи.

Почесним президентом Конґресу вибрано *А. Швеглю*, голову багатьох хліборобських установ та хліборобської партії в ЧСР, а членами почесної президії *д-ра Гайніша*, б. президента Австрії та *Б. Брадача*, міністра хліборобства в ЧСР.

Після пленарного засідання приняв членів Конґресу приматор міста Праги, в якого імені витав промовою д-р Штуля та гостив в староміській ратуші. Промовляли там від Конгресу маркіз де Вогюе і д-р Брдлік.

Тогож дня пополудні розділилися члени Конґресу до праці в поодиноких секціях, яких було 7. В І. Секції обговорювано справи: „Аграрна політика і с.-г. економіка": з нашої делеґації брали участь: проф. Гриценко і проф. Мицюк. II. Секція: „Хліборобська освіта і пропаганда", наші делеґати: доц. Доманицький і інж. Е. Храпливий. III. Секція: „Хліборобська кооперація", наші делеґати: проф. Бородаєвський і пос. Луцький. IV. Секція: „Продукція рослин", доц. Доманицький. V. Секція: „Продукція тварин", проф. Шереметинський і інж. д-р Холевчук. VI. Секція: „Хліборобський промисл", інж. Галька і інж. Яремин. VII Секція: „Жіноче питання на селі", п. Дучимінська-Нікевичева.

В Секціях виголошувано поодинокі реферати, яких надіслано разом до виголошення поверх 300. В рефератах порушено ряд найбільше актуальних питань з кожної ділянки. В кожній Секції виголошено головні реферати, а крім цього зреферовано всі інші, в яких велику частину займали теж питання стану хліборобства і хліборобських наук в поодиноких країнах.

Секції радили дня 5., 6. і 7-го червня.

Дня 7 червня приймав членів Конґресу президент *Масарик*, в інші дні міністри *Бенеш* та *Брадач*, проф. *Брдлік* і вкінці Міжнародня Хліборобська Комісія. Дня 5. червня ц. р. уладжено в опері виставу „Далібора" в честь членів Конґресу.

Дня 8. червня відбулося друге й останнє пленарне засідання, на якому прийнято резолюції, ухвалені поодинокими секціями.

Інж. Евген Храпливий.

У справі львівських шкіл.

II.

Дівочі семинарії. — Недогоди приміщення. — Обіцянки й їх наслідки. — Справи в Перемищині.

Трохи ліпше стояла справа з дівочими семинаріями, хоч і тут найшлися поважні трудноші, що їх спиняли.

Коли звільнили наших учительських кандидатів і кандидаток з львівських учительських семинарій в р. 1919, тоді відчинили для них спільні коедукаційні курси; а коли фреквенція мужеських кандидатів тут змаліла, тоді основали для наших дівчат окрему державну семинарію з українським викладом. У них утрималося давнє українське учительство та і предмети викладали переважно в українській мові. При семинарії залишилася також давня дівоча школа вправ, поміщена передше при вулиці Скарбківській, а відтак при вулиці Сакраментек, що зеднала собі добру славу.

Сама семинарія розвинулася при щирій праці добірних учительських сил дуже гарно. Доказом того велике щорічне число зголошених, з яких лише менша частина могла найти там місце.

Але мала ця школа також поважну хибу, а саме: дуже тісний і недостаточний льокаль. Радили собі так, що наука семинаріяльних курсів відбувалася в передполудневих годинах, а в школі вправ зполудня. Але одно й друге мало свої недогоди. Для семинаристок важко було приходити зполудня в друге на практичні лекції в школі вправ. Тай родичі посилали нерадо своїх менших дітей у годинах пополудневих або вечірних і тому фреквенція зменшувалася.

Наслідком цього зредукували школу вправ на три кляси й перенесли її на ранні години; зате призначили для двох перших семинаріяльних курсів години пополудневі. Ясно, що і цей поділ був невластивий. Семинарія, замість давати учительським кандидатам зразок правильної школи, радше була образом, як школа не повинна виглядати.

Директор робив заходи в кураторії, щоби вишукали інше приміщення. Кураторія зголилася на те й поручила йому шукати за другим льокалем. За два роки вишукали аж чотири льокалі, при вулицях Японській, Мурарській, Кадецькій і Потоцького. Але дивно складалося діло. В однім випадку заявило міністерство про

„...Діла" з дня 26. ЧЕРВНЯ 1931.

...З ГОРДИНСЬКИЙ. 3)

...оніяльна виставка в Парижі.

...виступає. — Бідні макарони. — ...анці. — Ще дещо інше. — Останнє враження.

...можна сказати й про Бельґію з її ...Конго, більшим щось 50 разів за ...Португалія показує, що вона має на ...сардинки та депеші про рево... ...дає свою холодну Ґренляндію, що ...своєю оригінальністю посеред стіль... ...світа, зібраних на венсенській ...Італія дає свій павільон у стилі старої ...з часів Септіма Севера, доби ...колонізації в Африці. До кращих екс... ...павільону належать відливи різьб, ...відкритих в Африці і зовсім ще ...в Европі.

...цієї класичної будівлі італійські фу... ...маніфестували своє істнування мо... ...будинком ресторану, розмальова... ...дуже вдалими футуристич... ... Тут апостол і творець фу... ...Марінетті, покинувши на якийсь час ...поезією і малярством, реформує ...Почав він це зразу-же по ре... — ...хрестоносну війну на... — макаронам. Бідні „макарові" з помідоровим сосом. Навіть вони діждалися страшного закиду, відсталого академізму!..

Американці дають реконструкцію дому, де мешкав Вашингтон. Річ безумовно дорога кожному американцеві, але вона зайвий раз доказує, що вони не мають ніякого смаку. Льоґічно подумавши — вони могли були дати хмародер на 39 поверхів. А так взагалі континентальному европейцеві годі погодитися зі смаком країни архипроґібіції і підпитих полісменів. Завсіди почуватимете, що анґльосасів розділяє від вас як не Атлянтійський Океан, так бодай Ля Манш і їх твори смакуватимуть вам так, як пудінґ — ніколи більш як два куснї зїсти не можна.

Поза цими чисто кольоніяльними павільонами є ще на цій виставці чимало монументальних будівель у модерному стилі велитенських розмірів. Це в першу чергу „Бюро інформацій", претарна будівля з залізобетону, де є ряд бюр відповідних секцій, що подають усі бажані інформації, економічного та іншого характеру. Два великі залізобетонні ґалі обіймають французькі метрополітальні секції, тяжкої індустрії та другий здебільша люксусових виробів. Перший з них — висловлюючись образово, містить в одному будинку всі „Східні Торги", що були за десять літ — з тою хіба ріжницею, що замість ножиків до різання скла і машини до волосся виставлені тут літаки, автомобілі, льокомотиви, кораблі та вся металева індустрія Франції.

Побіч святині з Анґкор два павільоники католицьких і протестантських місій. Це також одна із сторінок кольонізаційної історії. Музей кольоній — один з нечисленних будинків виставки, якому дозволять залишитися і на будуче — все інше розберуть. У ньому монументальний фронтон, увесь покритий плоскорізьбою, що представляє алеґорію французьких кольоній. Плоскорізьбу цю, величини тисячу кількадесять квадратових метрів, виконала одна людина, різьбар Жаніо!

Вечорами — електрика. Вона робить зі святині Анґкор золоту візію і проблискує рядами ламп у вигадливих формах — квіти льотосу, вогнені стовпи й велитенські білі очі. Це також одна із проблем виставки — дати всюди світло, але саме джерело завсіди сховане, воно не вражає очей. Ви сідаєте деинебудь, в одній з каварень, під відкритим небом „На малайських островах", або „Під кокосовим горіхом". Ваші два франки за ситронаду це також частка тих кількадесятьох міліярдів золота, що їх щорічно чужинці лишають у солодкій Франції.

Одна з брам викидає вас на вулицю й забиває серед натовпу в тунель підземної залізниці. Ви виходите з неї на одній з безчисленних вулиць великого Парижа. Немає ні китайських покручених дахів, ні муринських божків, в яких невідомі майстри зуміли заховати велике мистецтво, ні колірової екзотики строїв. Коло вас життя тверде і правдиве, асфальт хапає вас за горло, а реалізм залізобетону кладе вас нокавтом на свому рінґу.

У вас зроджується непереможне бажання — поїхати на малайські острови. Але на справжні.

—о—

брак фондів, в інших кураторія гаяла з винаймом дому, аж поки власники не найшли інших комірників. Раз, коли власник дому зажадав дволітнього чиншу згори й Преосв. Митрополит, розуміючи вагу цієї школи для нашої молоді, був готовий позичити ту квоту, то кураторія тягла справу в безконечність.

Якщо тепер шукають за новим приміщенням, то слід звернути увагу на місце доступне для ширшої публики, щоби фреквенція школи вправ була в тій дільниці міста запевнена.

Не можна поминути подібної школи в Перемишлі. І там витворилася, в подібний спосіб, як у Львові із попередньої утраквістичної дівочої семинарії окрема українська семинарія, задержуючи при собі українську чотироклясову школу вправ. Але на жаль, пішло там усе з Петрового дня. Після трагічної смерти директора прилучили українські семинаріяльні курси як паралельні відділи до польської семинарії і піддали їх під управу спільного директора. Стан не був ще злий; бож і ті відділи могли згодом вийти на окреме та незалежне заведення. Але публика почала школу оминати та фреквенція почала падати. Нашим відділам загрожує небезпека, що можуть бути небавком закриті або перемінені на польські.

Ще дивніше, що в інших містах Перемищини отвирають приватні семинарії а тут є дарова державна школа і нею нехтують. Дивне ще й те, що в Перемишлі мають позаміські родичі дівочий інститут, де дістають для своїх дітей за місячною оплатою 90 зол. опіку і удержання, а всеж зголошуються нераз до львівської семинарії, де не стає вже місця, і де удержання коштує майже вдвоє стільки, що в Перемишлі.

Ще гірше вийшло там з дівочою школою вправ. Публика почала її чогось покидати і переноситися до приватної школи. Не знаю ближче тамошніх відносин. Але гадаю, що число людности є таке поважне, що моглоб обі школи виповнити. Одначе наші чомусь залишили державну школу, яка їх нічого не коштувала і довели до того, що ту школу замкнено. Зате вибрали приватне заведення, яке мусять оплачувати, і якого власність має бути дуже проблематична.

Чуючи про такі річи не можу зрозуміти, як перемиське громадянство з таким поважним числом інтелігенції могло допустити до такої школи. Допускаю, що в одній і в другій школі могли бути деякі недостачі та хиби. Але від чогож були родичі та громадянство? Треба було направити те, що було лихе, а не приступати відразу до руйнування своїх шкіл. Глядім, щоби будучі покоління не нарікали, що їхні попередники запропастили свої добрі справи.

Ем. проф. о. Александер Стефанович.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗНОВУ ЗМЕНШАТЬ ПОС. ДІЕТИ.

Ухвалене на ост. польській мін. раді скасування столичного додатку для службовців у сумі 20 проц. від осн. платні, відібється і на дієтах послів і сенаторів. Пос. дієти виносили передше 1310 зол., після відібрання 15 проц. додатку 1152 зол., а тепер зменшилися на 176 зол. і виноситимуть 976 зол. Скарб заробить на тім ок. 1,200.000 зол.

КОСТЕК-БЕРНАЦЬКИЙ ПЕРЕНЕСЕНИЙ В НЕЧИННИЙ СТАН.

Появився декрет мін-ства військ. справ про перенесення в нечинний стан на 12 місяців полк. Костека-Бернацького, командата 38. п. п. у Перемишлі. Зачувати, що Костека-Бернацького іменують на 3 місяці заступником уряд. комісаря в Варшаві, потім, як набере практики, іменують його новгородським воєводою. Є теж чутки, що Костека-Бернацького іменують директором держ. уряду фіз. виховання.

ПРОМОВА КАНЦЛ. БРІНІНҐА.

Канцлер Німеччини Брінінґ виголосив через радіо політ. промову, яку трансмітували й на Америку. Він висловив признання для ініціятиви през. Гувера та звернувся до нім. гром. думки, щоби не ждала із здійснення ам. проєкту закінчення теперішнього фін. положення в Німеччині. Навпаки щойно в 1932 р. дадуться сильно відчути наслідки фін. кризи. Німеччина готова співпрацювати в тім великім ділі ам. ініціятиви, а бажає співпрацювати політично з усіма народами для успокоєння Европи. Важну ролю в цьому відіграють будучі франц.-нім. взаємини. Канцлер вірить, що найдуться засоби для фр.-нім. зближення. Мир в Европі закріпиться щойно тоді, коли всі великі народи вийдуть на спільний шлях культурного, духового, господарського та політичного розвитку. Як вище прийде до порозуміння в справі 1-річн. проволоки воєнних довгів, буде легко промостити шлях для вел. ам.-нім. співпраці. Канцлер бажав би, щоби для таких вступних розмов найшлася така нагода, як у Чекерсі

—o—

Наше сокільство в чужині.

Установчі збори „Сокола" в Буенос-Айрес.

Відрадна вістка прийшла до Сокола-Батька з далекої Арґентини. І там приймається сокільська ідея.

Дня 26. 4. ц. р. відбулися установчі збори Т-ва „Сокіл" у Буенос-Айрес. Головою вибрано п. Максима Заболотного, а начальником п. Осипа Шведу, бувшого члена „Сокола" в Подєбрадах. Сам Шведа відомий як добрий руховик і спортовець (скакав жердкою 3 м. 10 цм. вверх). Добір проводу і старшини дає повну запоруку, що товариство поведе дійсно змістову сокільську роботу на добро тамошньої еміґрації і цілої нації.

Сокільством зацікавилася ціла еміґрація і вже нині йдуть приготування до відкриття інших гнізд. Дивно лише, що далеко старша еміґрація в Бразилії ще до-сьогодні не здобулася ані на одно сокільське гніздо.

Хай-же ті зусилля еміґрантів будуть приміром для старого краю, що „живий живе думає".

Членів нараховує молоде гніздо 33. Коли зважити всі обставини еміґрації, то треба признати, що вже поважне число соколів членів згуртувалося на перших зборах.

Виставка сучасного мистецтва у Львові.

Український Національний Музей улаштовує з „Союзом (Асоціяцією) Незалежних Українських Мистців" у вересні-жовтні ц. р., від довшого часу приготовлювану виставку сучасного українського мистецтва. Окрім українських мистців запрошені до участи, як гості, численні французькі та італійські малярі, яких твори є вже у Львові привезені малярем С. Гординським. Очікують ще творів італійців, які дали свою згоду участи на зазначеній виставці, так, що наше громадянство побачить побіч зразків нового малярства українських мистців річи молодих представників „Париської Школи" (Ecole de Paris). Зокрема у відділі ґрафіки будуть представлені оріґінальні річі (рисунки, літоґрафії, офорити) Пікаса, Дерена, Дюфі, Модіґліяні, Фуджіти й ін., а з італійців Северіні, Тоцці, Ферраці, Дотторі.

„Союз Незалежних Українських Мистців" (АНУМ) обєднує передову ґрупу українських малярів, що працює паралельно з передовими народами і фактично репрезентує на заході українське мистецтво. Конечність такої організації вимагає саме життя, бо українські малярі повинні брати участь на міжнародніх виставках. До сього часу наше мистецтво представляла Радянська Україна і через обставини незалежні від малярів із Великої України велика ґрупа малярів, що працює на Заході, не могла підсилити українського мистецтва своїми працями і досягненнями. Очевидно, такий стан був шкідливий передовсім для українського мистецтва, і як показали деякі спільні виставки, західня ґрупа малярів сильно заважує і на характері нашого сучасного мистецтва і на його якости.

Окрім ідеольоґічної мистецької спільноти, АНУМ обєднує нашу мистецьку аванґардну ґрупу всіх мистецьких після імпресіоністичних течій, з другого боку є це орґанізація з виразно професійним характером.

До цього часу згаданий „Союз" хоч і без назви, перевів орґанізацію і взяв участь на Міжнародній Виставці екслібрісів у Льос Анджелес в Каліфорнії 1931 р., на Всеславянській Виставці екслібрісів у Львові 1930 р., на Виставці всеукраїнської книжкової ґрафіки 1929 р. — скрізь із великим успіхом; крім того була улаштована Виставка праць В. Кржанівського і окремі члени брали участь на виставках у Парижі. „Союз" приступає до видання журналу „Мистецтво" і окремих моноґрафій мистців та мистецьких видань, підготовляє низку книжок про українське мистецтво в чужих журналах і видавництвах.

—o—

Біржа.

Ґроші.

Американський долар 8·96·50—8·97·00, канадійський долар 8·86·50—8·87·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінґ 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·33—0·05·66, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінґів 43·60·00—43·80·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·80—2·11·95.

Золото: 20 корон 36·80·00—37·00·00, 20 франків 35·80·00—36·00·20, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 46·80·00—47·20·00.

Срібло: Австрійська корона 0·33·50—0·34·00, 5 австрійських корон 0·00·00—0·00·00, австрійський фльорен 0·95·00—1·[illegible] [illegible]ський рубель 1·55·00—1·65·00, копійки за рубель 0·80·00—[illegible]·55·00.

НОВИНКИ

— **У пятницю дня 26. червня 1931** [illegible]ку **в год. 12-тій в полудне** відбудеться ві[illegible] вистави ручних робіт учениць фахової [illegible] СС. Василіянок у Львові при вул. Длуґо[illegible] на яке запрошується отсим П. Т. Г[illegible] Вистава буде відчинена 26 червня [illegible] год. 12. до 6. веч., а дня 27. червня [illegible] год. 9—1 і 3—6 веч. Вступ за добро[illegible] датками. — **Управа.**

— **Дня 22. червня ц. р. відбувся** перший кінцевий іспит учениць 3-го курсу фахової школи СС. Василіянок (середнього типу) у Львові при вул. Длуґоша ч. 17. Іспит здали: 1) Ганушевська Марія (з дуже добрим поступом), 2) Гордійчук Марія (з дуже добрим поступом), 3) Крайківська Леонтина, 4) СС. Левицька Венедикта (з дуже добрим поступом), 5) Любович Марія (з дуже добрим поступом), 6) Липова Анна, СС. Суцьків Анна, 7) Мацієвич Анна, 8) Паньків Ольга, 9) Підлісецька Лідія, 10) Полянська Марія, 11) Савула Ярослава, 12) Твердохліб Любомира, 13) Вошинська Софія, 14) Жидачек Ольга (з дуже добрим поступом).

— **Конфіската.** Вчорашнє (139) ч. „Діла" підпало конфіскаті в трьох місцях. А саме сконфісковано 6 рядків у статті д-ра Кость Левицького „Львівська Русь — Братство Русинів міста Львова", більшу часть статті пос. Зин. Пеленського „Кому з цього користь?" і десять рядків зі статті о. проф. Ал. Стефановича „У справі львівських шкіл". Є це вже 32 конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Пересторога.** Від кількох днів ходять по українських інтеліґентських родинах у Львові два молоді людці, збираючи датки на невідомі ціли. Супроти всіх, які дозволять собі висловити сумнів, що чейже не знають ані збірщиків ані тих, що їх післали, поводяться надзвичайно агресивно. Випитують при цьому, „де тут ще живуть українці, до яких можна би зголоситися". Ходять теж головно до державних урядовців, у першу чергу до вчителів. Перестерігаємо перед тими панками, які або найшли собі оригінальне джерело приватного заробітку, або теж мають на увазі виключно штовхнути у поважну халепу наших чільних громадян. Один з тих „промисловців", як виходить з опису, зголосився кілька місяців тому до головного редактора „Діла" за допомогою, як „викинений ученик з польської ґімназії". Негайно виявилось, що це обманець і його викинено за двері.

— **На що йому печатки?** На днях замовив якийсь тип у львівського ритівника Д. Вайса при вул. Сикстуській ч. 13. печатку з таким написом: „Koedukacyjne Gimnazjum Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła" — Biblioteka". Дня 22. червня явився цей добродій у ритівника по печатку. Цей зажадав леґітимації, яку замовляючий обіцяв принести на другий день, але не явився. В розмові заявив замовляючий, що він з Торуня. — Тому, що „Рідна Школа" не має в Торуні ніяких своїх установ, що печатки з таким написом не вживають ніякі органи „Рідної Школи", як і тому, що другого Товариства „Рідна Школа" немає, — остерігаємо цією дорогою всіх, щоб ніякого документу ані ніякого зобовязання, стверженого такою печаткою, не перебирали, бо за це не буде відповідати ані централя ані ніяка установа „Рідної Школи". — **Головна Управа „Рідної Школи".**

— **Арештування.** Слідчий судця для справ надзвичайної ваги Демант, який є у Львові веде далі слідство в звязку з ост. арештуванями. Загалом арештували 94 комуністів, із яких часть відставлять нині до Луцька та Вронок. У Лодзі арештували визначного львівського комуніста Гершталя. При ньому найшли документи, які стверджують його звязки з найвищими чинниками III. інтернаціоналу.

Гершталь працював по цілій Польщі під ріжними псевдонімами.

— **„Українське Життя"**, популярний, ілюстрований тижневик, присвячений політичним, культурним, господарським та суспільним справам, появилося 21. червня ц. р. у Станиславові. Перше число зредаговане дбайливо й доволі цікаво. Новий орган повинно піддержувати в першу чергу громадянство Підгіря і Покуття, бо він обслуговуватиме передовсім його потреби. Передплата до кінця року: 4 зол. Адреса „Українського Життя": Станиславів, Голуховського 17.

— **Наші студенти-торговельники у Кракові.** Видана на днях научна програма „Висшего Студіюм Гандльовего" у Кракові на академічний рік 1931/32 подае теж статистику студентів цієї вищої школи. З неї довідуємося, що в акад. році 1930/31 студіювало в ній: гр.-кат. 56, себто 4.4 проц., православних 7, себто 0.5 проц., а як матірню мову подало: українську 53, себто 4.1 проц., руську 2, російську 2. Статистика ця цікава тим, що крім українців і росіян визнае теж „руснинів", з яких аж двох найшлось у цій високій школі.

— **Хотів зарізати жінку й тещу.** У Львові на вул. Городецькій бувш. залізничий поляч 30-літній Патий підрізав бритвою горло своїй жінці Теофілі та тещі Юдризі. Ранених забрала рят. стація до шпиталю, а Патия поліція арештувала. У поліції Патий вискочив крізь вікно на І. п. на подвіря. Він зломив собі ногу та потовкся на всьому тілі. Патий хотів зарізати свою жінку тому, що вона за намовою тещі покинула його.

— **З вікна вязниці.** Осип Рос, арештований у Варшаві за якусь провину, після переслухання підбіг до вікна і скочив з ІІ. поверху на вулицю. Він поломив собі ноги і дістав потрясення мозку.

— **В добу економічної кризи.** У Варшаві при вул. Риночній отруївся газом учитель Дузерман. У залишенім листі він писав, що цілий рік був без посади і вже не міг довше боротися з нуждою.

— **Жиди в Америці вимирають.** На зібранні жіночого відділу Жидівського Педагогічного Т-ва промовляв клівлендський рабін д-р Абба Сілвер. Він вказав на те, що жидівство в Америці вимирае наслідком недостачі реліг. виховання. Біля дві третини жидівських дітей цілком не дістае релігійних інструкцій, а цему винні батьки, котрим навіть не в голові така справа. В подібному дусі промовляли також і жінки і дійшли до заключення, що американські жиди мусять поважно подумати про виховання своєї молоді, коли хотять ратувати жидівський елемент в Америці.

— **Замітний упадок спосібностей серед учеників.** Починаючи від 1927 року помітний в нюйорських середніх школах упадок спосібностей серед учеників. Показується це при іспитах з англійської мови, аритметики й ґеоґрафії. При іспитах перепадае 37 проц. учеників. Відтак з тих, що перейшли іспити, перепадало в 1930 р. 18 проц. в першій клясі, а коло 30 проц. у вищих клясах. Із загального числа учеників 24.343 перейшло на другий степень, а лише 16.208 перейшло до вищого степеня.

— **Подяка.** Підписані українські політичні вязні почуваються до обовязку подякувати Вп. п. дент. Як. Нассові у Львові, котрий на наше особливе побажання приходив до амбуляторії карно-слідчої тюрми в Бриґідках впродовж двох місяців лічити і пльомбувати нам зуби. При цьому мусимо зазначити дбайливу, совісну і зовсім безкорисну працю та вирозуміле поведення з нами. — **Д. Гриник, В. Качмарський, О. Кирилюк, Б. Кордюк, Л. Лампіка, посол д-р Л. Макарушка, ред. Дм. Паліїв, О. Процишин, Р. Сушко і Ю. Бачинський.**

— **З Українського Лікарського Т-ва.** Дня 25. VI. ц. р. в год. 19.30 відчит д-ра О. Береста: „Вегетативна система і внутрішні хороби". Відчит буде в домівці Т-ва, вул. Ґродзіцьких 4/ІІІ.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Втеча від почестей.

Минули ті часи, коли наші люди любили засідати у виділах. Тоді було це нераз недосяжною мрією неодного, свято переконаного про свої здібности. Тепер ніхто не квапиться до безплатної роботи, чи до засідань без презенціййної марки. Час — то гроші, гроші — то сила, сила — то влада, влада — то час, а час — то гроші!

Тому зовсім не здивувала мене довірочна інформація про одні загальні збори одного українського товариства.

Посходилися люди на збори, привиталися, посідали, закурили і давай вибирати виділ. Спершу хотіли це залагодити простим способом: „упросити" старий виділ, щоби остав на слідуючий рік. Але старий виділ, не в тімя битий, відхрестився від тієї почести і уступив.

Тоді прийшла черга на комісію-матку.

Комісія-матка тільки так страшно називається, бо нічого в ній страшного нема. Живе недовго, працює небогато, а заслуга велика. В короткім часі родить цілий будучий виділ разом з головою.

Отже, як кажу, прийшла черга на комісію-матку, комісія-матка пішла на нараду і швидко вернула з виділовим плодом.

Комісія-матка пропонує (кахи,кахи!) на голову: Високоповажаного Пана (тут імя і титули), на заступника: Високопреподобного Отця (таксамо), а на виділових: ціла низка Високошанов них, Всечесніших і один чи два Поважаних.

Кандидат на голову:

— На жаль, мушу відказатися, бо... — і пів години.

Кандидат на заступника голови:

— Я рівнож, бо... — і чверть години.

А за ними виділові, заступники виділових і контрольна комісія.

Після двогодинних резиґнаційних промов збори стоять на тім самім місці, на якім стояли, коли почалися.

Врешті один непокликаний і недискретний учасник встає і відчитує майбутній склад нового виділу:

Голова: Вп. П. реставратор Райх.

Заступник голови: Вп. П. Фукс.

Секретар: Вп. П. Ельо Атляс.

Виділові: Вп. П. Бізанц, Мусяловіч, Шкврон, Вольман, Кафка.

Контрольна комісія: Вп. ПП.: Козьол, Цеґут і Флісерова.

Пропонований виділ перепав, але нова комісія-матка мала далеко менші породові болі. Звісивши голови, всі приняли вибір і на тім скінчилися збори.

Є повна надія, що товариство буде й надальтак прекрасно розвиватися, як розвивалося досі.

Галактіон Чіпка.

З судової салі.

ДВАНАЦЯТЬОХ ЗДОГАДНИХ ЧЛЕНІВ ОУН. ПЕРЕД СУДОМ.

У вчорашньому звідомленні з судової салі через друкарську помилку заголовок „Дванацятьох здогадних членів О. У. Н. перед судом" змінено на „Дванацятьох членів У. В. О. перед судом".

Вчора, 24. ц. м., як перший свідок зізнавав *Марцін Круль.* Він зізнає ось що: Іван Ткач мешкав 5 літ у моєї матери і ми добре знались. Раз у неділю ми пішли до шинку на бібу, бо я собі позичив 200 золотих і хотів з нареченою забавитися. Як ми були трохи підпиті, то в товаристві була авантюра, і Ткач виймив револьвер та крикнув: „Я їх зараз научу, бо я маю таку машинку, яких у Львові нема більше як пять!". Я спитав Ткача, скільки та машинка (револьвер) коштує, а він каже, що 150 золотих. Я сказав, що можу дістати такі револьвери по 30 золотих. Ткач дав мені 60 золотих, я купив собі черевики, а револьверів не купив, бо і не думав купити. Ткач упоминався, щоби я йому купив у вояків бомби, як не можу дістати револьверів. Я знов узяв гроші, пішов до шинку Месінґа на вул. Собіського, пропив гроші і сказав Ткачеві, що того сержанта не було в шинку, але в понеділок уже прийде. Потому я повіз до Миколаєва продавати конячу ковбасу, а як вернув, то сказав Ткачеві, що бомби будуть по святах, тільки ще треба грошей. Ткач відповів, що грошей уже не має, і я поїхав до Курович, а бомб я йому не дав.

Потім моя мати і сестра сказали мені, що Ткач таки дістав звідкись бомби і переховує їх під ліжком. Я питав Ткача, що це за бомби, а він відповів, що то не бомби, а мати так фантазує. Потім арештували його і мене, а як мене звільнили, Ткач писав до мене до дому листи, щоби я відкликав зізнання і сказав, що поліція мене била. Ті листи я дав поліції. Я сидів лиш тиждень і мене звільнили, бо при конфронтації мене з Ткачем, Ткач признав, що я зізнав правду.

Предс. триб.: Чому ви властиво обіцювали Ткачеві ті бомби?

Свід. Круль: Бо я хотів довідатися, нащо Ткачеві бомби. Я так брав Ткача на бас!

Прокуратор Ліпш: Чому ви передали лист Ткача з арешту поліції?

Свід. Круль: Бо Ткач намовляв мене до фальшивих зізнань, віби то поліція мене била. А на поліції мене ніхто не бив.

Предс. триб.: Пане Ткач, чи все те, що зізнав Круль є правдою?

Підсудний Ткач: Правдою є що я приніс раз до своєї кімнати в домі Круля 4 ґранати, але неправда, що я в шинку підчас бійки витягав револьвер, бо бійки ніякої не було.

Прокуратор: Чи вам відомо, що до брата Круля на вул. Вірменськім 30. прийшли картки від вас з написами: „Круль зрадник!"?

Підс. Ткач: Ці картки брат мав передати Крулеві разом з обідами до арешту.

Обор д-р Ганкевич: Чи після того, як у шинку Месінґа Ткач просив вас купити бомби, ви не донесли про це зараз до поліції?

Свід. Круль (довго мовчить): Я в такі річи не бавлюся.

Обор. д-р Ганкевич: А чи ми з вами вже не бачилися перед роком на цій салі в іншім процесі, де ви, пане Круль також були арештовані і зараз звільнені, а підозрілих зараз арештували? І чи то правда, що в справі Батюка ви дістали 400 золотих на те, щоби вбити чоловіка і вже їхали...

Предс. триб.: Я ухиляю це питання! Пане Круль, ви вже вільні!

Свід. Маліновський, поляк, зізнає, що раз бачив Ткача, як він ніс у мішочку бомби, але не хотів сказати, нащо йому бомби, відтак чув, як господиня, пані Круль говорила, що Ткач має в кімнаті бомби.

Обор. д-р Ганкевич: Пане Маліновський, чи ви знали, що Круль це конфідент поліції?

Свід.: Ні.

Обор. д-р С. Шевчук: А чи ви чули, що ті бомби дав Ткачеві сам Круль?

Свід. Маліновський: Ні, не знав.

Свід. Софія Фридрихова-Круль, сестра Круля, зізнає, що бачила в Ткача бомби, а Ткач казав, що це білярдові кулі. Саляк приходив до Ткача, і Ткач чомусь ховався та просив сказати Салякові, що його нема дома. Мати Круля, побачивши в Ткача бомби, сказала про те синові Марцінові.

Свід. Осип Жмінковський, брат підсудного Петра, не хоче зізнавати нічого. Входячи він кланяється на всі сторони.

Предсідник триб.: Ви входите і розкланюєтеся так, якби прийшли просто з арешту.

Обор. д-р Шевчук: Не варта бути чемним!

Свід. Хшановський, шкодовнік слідчої служби зізнає як переслухувано арештованих, та що вони зізнали.

СПОРТ.

Ситківкові змагання.

У днях 27., 28. і 29. ц. м. уладжує Л. К. С. на власних кортах при вул. Войтіха змагання за мистецтво Львова. У змаганнях є передбачені отсі конкуренції: 1) поодинока гра пань, 2) поодинока гра панів, 3) подвійна гра пань, 4) подв. гра панів, 5) мішана гра, 6) поодинока гра юніорів. Зголошення до суботи 27. ц. м. від год. 5—7, у завідуючого кортами Л. К. С-у. Вписове до гри поод. 2 зол., до подв. і міш. по 1 зол. Змагання будуть відбуватися в суботу від год 3.30, в слідуючі дні від год. 8. до смерку.

Станиславів. Пролом-Гакоаг 3:2 (3:2).

Змагання за мистецтво Б-кляси, розіграні в неділю 21. ц. м. передпол. Цією перемогою, як і сподіваною перемогою, в найближчу неділю над Єдністю, яка не здобула досі ні одного пункту, Пролом висунеться поважно в гору в табелі мистецтва своєї групи, що йому зрештою давно належалося. У грі з Гакоаг-ом мав Пролом деяку перевагу тільки в першій половині. У другій половині його грачі були перетомлені і надто часто статистували, так, що вся праця спадала на оборону і в остаточній інстанції на воротаря, який оборонив з успіхом багато небезпечних і гострих стрілів. Ґолі падали в таких відступах часу: Перші ворота здобув Гакоаг зі стрілу Лявтмана в 9. мін., вирівняв Пролом у 15. мін. (стріл Демянчука з подання Попеля). Гакоаг знову приходить до голосу і в 19. мін. стріляе для нього ворота Австер. Одначе вже у 21. мін. вирівнює Керанкевич з карного, а в 35. мін. стріляе Попель третього й останнього голя для української дружини. В другій половині, як сказано, більше з гри мав Гакоаг, одначе оборона, а передовсім воротар Пролому не дали собі вирвати ні одного пункту. З грачів Пролому вибивалися: тріо в нападі, Кардаш, Якібчук та Андріїшин. Суддював п. Серафіні

Гакоаг II.—Пролом II. 2:0.

Змагання за мистецтво Ц-кляси між резервами обох дружин. Перемогла дружина Гакоагу.

Гірка—Станиславовія 4:2 (1:2).

Після цієї перемоги над своїм найтвердшим противником Гірка є нині 100-процентовим кандидатом на мистця Б-кляси у своїй групі.

Наша інтеліґенція, наше духовенство й учительство, наше освічене й освідомлене міщанство й селянство і наше патріотичне робітництво, всі громадою подбають про те, щоби найбільше число нашої **найздібнішої** дітвори зголосилося та здало вступний іспит до **першої кляси всяких середніх шкіл у всіх наших містах!**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Андрій Зарічний, громадянин с. Зелена, пов. Скалат, помер по довшій і тяжкій недузі 1. черв... ц. р. в 60-ім році життя. З Покійним зійшов у могилу один з провідників громядян серед селянства. Невгамована енергія до праці і запопадливість поставила його в круг заможніших села. Від ранньої молодости працював Покійний над самоосвітою і в цей спосіб засвоїв собі знання української історії та українського красного письменства. Як довголітній і один з перших передплатників „Свободи" і постійний читач „Діла" та інших національних часописів виробив собі політичний світогляд

Рішучість, досвід і селянська практичність поставили його на відповідальні становища у громадській і громадянській праці. Був постійним членом громадської ради села, а в часах Української Держави сільським комісаремвійтом, 25 літ був діяльним членом виділу місцевої читальні „Просвіти" і з признанням треба сказати, що на жадних сходинах його не бракувало.

Також був постійним членом ревізійної комісії кооперативи та церковного комітету.

В часах виборів до австрійських законодатних установ був прямо незаступним, бо сповняв працю, яку в повіті неможливо булоб комусь іншому поручити.

До останньої хвилі життя живо займався справами і питаннями українського життя.

Громадяни с. Зеленої і сусідної Паївки вшанували його величавим похороном. Два священики, місцевий парох о. с. Т. Пиндус і о. с. Р. Зарицький, парох Вікна, велика скількість вінців з обох сіл від громадських установ і велика маса народу відпровадили Покійного.

Крім зворушливих прощальних слів місцевого о. пароха прощав його в надгробній промові б. держ. секретар п. А. Пісецький з Грималова в імені українських політичних установ.

З А. Зарічним відійшов у вічність тип свідомого селянина українця, котрих є у нас так мало, а котрих нам так треба. Нехай-жеж ним над усе люблена Українська Земля буде йому пером!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

DER MESSIANISMUS BEI DEN SLAVEN von Prof. Dr. I. Mirtschuk, стор. 16. Verlag von Friedrich Cohen in Bonn. 1930.

FESTSCHRIFT TH. G. MASARYK zum 80. Geburtstage, 7. März 1930, Zweiter Teil, Masaryk als Denker von Prof. Dr. I. Mirtschuk, Pragverlag von Friedrich Cohen in Bonn. 1930. (по англійськи).

SVESLAVENSKI ZBORNIK spomenica o tisućugodišnjici hrvatskoga kraljevstva. Izdala Zajednica slavenskich družtava u Zagrebu. Zagreb 1930, Tiskare „Narodnich Novina". Sadrzaj zbornika: Predgovor; Frane Bulič, Split — Dolazak Hrvata i pohravacinaje Dalmacije; Josef Skultety, Turciansky Sv. Martin — Slovaci a Chorvati; Петр А. Лавров, Ленинград — Дубровницкая поема о Петрѣ Великом; Василь Н. Златарски, София — Българско-хърватскитѣ отношения презъ първата половина на X вѣк; Albert Pražek, Bratislava — Mikulas Subic Zrinsky a Slovaci; Vjekoslav Klaic, Zagreb — Regnum Croatie et Dalmatie (1059—1359); **Михайло Грушевський, Київ: Історія словянських літератур — фікція чи необхідний науковий постулят;** Стефанъ С. Бобчевъ, София: Хърватски правни паметници и Вепринацкиятъ законникъ; Fran Kovacic Maribor — Pomen Tomislavovega kraljevstva za Slovence; Яухім Карскі, Ленинград — Сатирико-каличние твори беларускай литературы; Константин А. Пушкаревич, Ленинград — Русские и польские поети в переводе Станко Враза; **Степан Смаль Стоцький, Прага: Думками у Антів**; Stjepan Ivsic Zagreb Sredovecna hrvatska glagolska književnost; Oswald Balcer, Lwów: Z pogranicza etnologji i historji praw słowiańskich: Петро А. Бузук, Менск — Да характеристики дьялектау паудново-беларускіх і пераходних да украінскіх; Kito B. Swela, Chotobur-Pseza hu Dolnoluzyskich Serbou; Vladimir Mazuranic, Zagreb „Civitatensis i Urbicus"; Кастусь Езавітав, Рига — Беларусь у мінулим і сучасним; Ludwik Kuba, Praha — V bile krajine; Сергей Маслов, Париж: После мировой войни; Евгеній Мецкій, Прага: По поводу новой книги о Крижаничѣ; Milan Suflay, Zagreb — Hrvati u sredovijecnom svetskom viru; Ал. Н. Вознесенский, Минск — Современний белорускиф театр; Josef Pata, Praha — Slovinska kniha o Bulharsku a Srbsku z roku 1897; Владимир Францевъ, Прага: Коллар и русские учение в Загребѣ 1840; Н. Устряновъ, Харбин: О русской нации; Josip Nagy, Zagreb Historijsko pravo u pokretima sezdesitih godina; В. И. Немирович Данченко, София: „Вечная память"; Arnost Muka, Budysin: Dolnosrbski Slovnik; Božidar Sirola, Zagreb: Tisucljetna bastina Svete Brace u Hrvata Cakavaca; Петръ Н. Савицкий, Прага — „Литература факта" в „Слове о полку Ігореве"; Filip Lukas, Zagreb: Rasporedaj stanovnistva u Dalmacji prema privodnim i gospodarskim prilikama; Tihomir R. Dordevic Beograd — Zavetovane devojke kod Arbanasa: С. Младенов, София; Взаимните отношения на южнославянските народности в миналого і днес; В. Н. Илвинъ, Париж: О сущности и змисле евразийства; Prilog і т. д. Стор, 418.

ЖУРНАЛИ:

PROMETHEE Revue Mensuelle, organ de Defense Nationale des Peuples du Caucase, de l Ukraine et du Turkestan. Paris, mai 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. червня 1931 р.; масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол. копа яєць 4·40 зол.

—о—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.